

Alie Westerhuis – advocate van de overlevenden:

Verdriet is universeel

Het verzengende vuur van de brand op Schiphol laat ons niet koud. De ramp heeft schroeiplekken achtergelaten die zich over de gehele wereld hebben verspreid. Overal in de wereld zijn vanavond families die hun een jaar geleden omgekomen gezinsleden herdenken. Slachtoffers van falend overheidsbeleid. Een overheid die zich niet heeft gehouden aan eigen opgestelde regelgeving om de veiligheid in dit cellencomplex te waarborgen.

Namens de overlevenden van de Schipholbrand mag ik de Onderzoeksraad van mr. Pieter van Vollenhove bedanken voor de getoonde inzet om de kille waarheid boven tafel te krijgen. Een waarheid, die gezien de uitlatingen van de verantwoordelijke bewindslieden, bij voorbaat werd ontkend. Wie herinnert zich niet de woorden direct na de ramp 'mijn ambtenaren hebben adequaat gehandeld'. Dankzij het rapport Van Vollenhove weten we beter.

Natuurlijk ken ik ook de reacties van cynische mensen die zeggen, ja, maar het waren toch illegalen, ze hoorden helemaal niet in Nederland te zijn. Het klinkt als: eigen schuld dikke bult.

Schuld. Ben je schuldig als je vanuit een uitzichtloze positie kiest voor een beter leven wat je hoopt te vinden in Europa? Weg van oorlogsgeweld, weg van honger, weg van een bestaan zonder toekomst waar je je leven niet veilig bent. Waar je, vanuit je bij de geboorte meegekregen opdracht, probeert een beter leven op te bouwen. Een toekomst niet alleen voor jezelf maar zeker ook voor je familie die je in je land van herkomst hebt achtergelaten.

Denk aan de kinderen die nu hun vader of moeder moeten missen. Denk aan de ouders die huilen omdat hun kind het leven verloor. Je grote broer, je zusje.

Verdriet is universeel. Verdriet is een emotie die dwars door culturen heen loopt. De moeder in Afrika huilt, de zoon in Afghanistan huilt, het kind in de Dominicaanse Republiek huilt.

Je kind verliezen is als ouder het ergste wat je kan overkomen. Nooit meer met je vader kunnen praten draag je als een schrijnende plek in je hart de rest van je leven mee. Het missen houdt nooit op.

De overlevenden die met het door de ramp opgelopen trauma verder moeten – zij voelen zich eenzaam door het missen van de mensen die het meest dicht bij hen staan en met wie ze, om het gebeurde te kunnen verwerken, hun diepste gevoelens van angst en wanhoop willen delen. Hun familie in dat land ver hier vandaan. De zoektocht nu naar barmhartigheid omdat je door het gebeurde de wereld om je heen niet altijd meer begrijpt.

Terug naar de ramp. Het zou gemakkelijk scoren zijn om op dit moment de schuldvraag centraal te willen stellen. Tegen de achtergrond van de aankomende verkiezingen met alle daarbij behorende beloftes zou ik er in deze toespraak ook een politiek item van kunnen maken.

Echter, dit zou afbreuk doen aan de beleving van verdriet. Dat dit verdriet massaal gedeeld wordt blijkt uit het feit dat op dit moment op heel veel verschillende plaatsen in Nederland de Schipholbrand ook herdacht wordt. Individuele mensen, die de slachtoffers waarschijnlijk niet persoonlijk kennen, komen uit vrije wil samen om hen en hun familie een hart onder de riem te steken. Nee, wij zijn jullie niet vergeten, wij gaan niet over tot de orde van de dag. Wij durven te bezinnen. Bezinnen omdat wij weten dat ieder mensenleven waard is om geleefd te worden. Wij willen niet verharden, een pantser om ons hart hebben waarmee we het verdriet buiten ons leven proberen te houden. Wij willen voelen. Voelen dat wat gebeurd is ook diep ingrijpt in ons eigen gevoel, ons eigen zijn.

Er zullen altijd rampen zijn in ons leven. Sommige kun je niet voorkomen.

De Schipholbrand had echter aanzienlijk minder slachtoffers gekost als de brandveiligheid in al zijn facetten goed geregeld was. Ik heb het niet eens over de nazorg direct na de brand. Ik kan niet eens komen te spreken over wat de mensen tijdens de brand hebben meegemaakt om de eenvoudige reden dat mijn woorden nooit de intentie van hun doodsangst kunnen weergeven.

Uit de televisiebeelden is duidelijk geworden dat de overlevenden direct na de brand behandeld zijn als een kudde op te jagen crimineel vee. Overlevenden hebben 3 maal de dood in ogen gezien, eerst door de brand, toen in de afgesloten luchtkooi waar de brand opnieuw op hen afkwam en nogmaals door de 'hulpverleners' die met een getrokken pistool tegenover hen kwamen te staan. Iedereen was bang, ook de hulpverleners en die angst heeft gemaakt dat blijkbaar elke vorm van beschaving ver te zoeken was. Mensen werden geboeid afgevoerd naar de volgende gevangenis terwijl zij dachten dat ze voor onderzoek naar een dokter mochten gaan. Nee, er is adequaat gehandeld. Voor mij blijft enkel schaamte over.

Met deze gebeurtenissen moeten in eerste instantie de overlevenden en de familieleden van de omgekomen slachtoffers verder. Niemand kiest ervoor om op het moment van een ramp op de plek des onheils aanwezig te zijn. In de *geest* zijn vanavond duizenden mensen aanwezig bij u, de slachtoffers. Zij staan naast u, zij leven met u mee omdat zij hopen dat het samen delen van verdriet voor u een bindende factor mag zijn waardoor u u gesteund weet in het zo zware verwerkingsproces.

Daarom groeten wij hier, vanaf Schiphol, de plek van het grote onheil, de wereld en bedank ik namens de overlevenden allen voor hun medeleven getuige de herdenkingsbijeenkomsten van deze ramp niet alleen hier, maar ook in 20 gemeenten verdeeld over geheel Nederland.